

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 10.

V Ljubljani, 15. maja 1874.

Tečaj XIV.

Naša mladina.

Jabelko ne pada daleč od
de bla. „Nar. pr.“

Vse toži, da je mladina čedalje bolj spridena! Stariši pravijo: šola je tega kriva; učitelji pa: domača odgoja je vzrok temu; cerkev pa toži nad nejevero, brezverstvom in javno odgojo. Drugi pa pravijo: tem bolj so ljudje učeni, čim bolj so sprideni, in v omiki najdejo vzrok, da je mladina čedalje porednejša; terdó namreč: Ako napreduje ljudsko izobraženje, napreduje tudi нравno spridenje. Kje bomo iskali pravega vzroka? Atene ali Rim ni razpadel samo zaradi gizdavosti; poedina stvar tudi ni kriva spridenja naše mladine; vzrokov je mnogo; posameznim se ne more vse to podtikati. Ko pa ponehuje lepa hišna navada, ko zginja pobožnost po družinah, peša pa tudi нравnost pri otrocih.

Najhujše zlo pri naši mladini je, da vere ne čisla, da je pri službi božji brez vsake pobožnosti, da je vnemarjena do cerkve in njenih nauk! Od tod nek izhaja vse to? V prvi verstí je menda tukaj izgled starišev. Vselej, posebno pa v mladosti dober zgled vse premore. Otroci radi posnemajo, kar vidiijo, nimajo še navad, katere bi jih odvrčevali od posnemanja. Niso vajeni sami reči premišljevati in povsod bolj gledajo na dela kakor na besede teh, kateri jih uče. Beseda gine, zgled pa rine. Ako vidiijo dela, ki so nasproti temu, kar jih uče, potem jim je vera le lepa ceremonija, in krepost misel, ki se ne da speljati. Ako stariši sami ne gredo k službi božji, ako po družinah ni domače pobožnosti, ako je nekaterim vera neumnost in se domači skušajo prekositi v zanikanji tega, kar bi imeli verovati, samo da so omikani, kaj pomaga tukaj kerščansko podučevanje v cerkvi in v šoli? Ker ni pobožnost in

kerščansko življenje več novošegno, je tudi malo starišev, kateri bi vsajali v mlada serca vero in pobožnost. Koliko je družin, v katerih je še kaj domače pobožnosti? Koliko hiš je, kjer bi molili, ko zvon vabi k molitvi? Mogoče da je to še po kmetih, po inestih pa to ni več v navadi. Domača pobožnost je ljudem v zasmeh, omikanemu svetu je to mračnaštvo, namesto življenja svetnikov ali svetega pisma bero raje romane in dr. Krepost po novelah in v igrah jih gane; blaga priprostost in pobožnost v navadnem življenji jim je pa neumnost in zmešnost, kar pa taki zmešni ljudje store iz blagoserčnosti, to pa sumničijo in podtikujejo jim sebičnost in druge zle namene. Ako se to godi po družinah, ni čudo, da otroci v cerkvi in v šoli ne hote slišati od božjih reči, ali da so pri poduku čisto vnemarni. Pri gospodi so otroci dobro izrejeni, ako se znajo lepo priporočevati in se lepo predstavljati. Pri takim izurjenji za vnanjo vljudnost in gosposko nejeverstvo, zanemarja se vera in krepost skoro popolnoma. Kje se bo otrok naučil moliti, ako oče nima časa v to, mati pa se sramuje ž njim moliti, ker je že pri nji davno ugasnila materna pobožnost. Kaj pomaga tako izurjeno mladino priganjati k javni službi božji, ako stariši reko: „Ne potrebujemo cerkve, niti njenih postav in naukov“. Tudi brez tega sem lahko dober kristijan in zveličan. Tempel, kjer Boga molimo, je narava. Marsikateri hišni oče pravi: Kaj čem v cerkev hoditi, doma ravno tako lahko Boga molim, pa hodi med tem časom po svojih opravkih in veselich ker pravi: V cerkvi me jezi le farizejstvo in kar tam pridigujejo, to davno vem. Po marsikaterih hišah ne praznujejo nedelje, in stariši ne hodijo več k očitni službi božji. In to vidijo otroci! Ali bodo potem radi hodili v cerkev? — Otroci brez vere, brez kerščanstva in brez kreposti so terdoserčni in brez ljubezni do lastnih starišev. Ko so se začeli meščanje in kmetje sramovati noše svojih pobožnih starišev, in ko so se poprijeli tuje gosposke (!) noše, odvergli so tudi pobožne navade svojih prededov.

Resnično je, da otroci ne spoštujejo in ne ubogajo starišev in učnikov; kako je vendar to, da se mladost ne privadi pokorščine?

Vzrok za to je dvoji: Otrokom ali vse spregledajo, ali pa preterdo ž njim ravnajo.

Premehki stariši navadno pravijo: Otrok še nima pameti, ko bo večji in pride k pameti, bode že ubogal! — Matere se kratkočasijo s svojimi otroci in tako že v zgodnji mladosti z njimi svojeglavnost izrede. Kar le otrok zahteva, dá se mu; vse se mu prizanaša in pregleduje; sploh nekateri tako ravnajo, kakor da bi navlašč otroke hoteli spriditi. Otrok je še mlad in majhen, moram mu pustiti njegovo voljo, pravi nespametna mati. — V poznejših letih mu bo tedaj pamet, ubogljivost kar sama po sebi prišla, kali? Dokler bo vladala ta nespametna misel pri

materah, tudi otroci ne bodo bolje zrejeni, in šola ne bo mogla pri otroku to popraviti, kar je pokvarila domača hiša; naj svojeglavnejši otroci so pa navadno taki, ki nimajo očeta; matere ne morejo ali ne znajo pridobiti si pokorščine in veljave. Po desetkrat zapoveduje, preden otrok enkrat uboga. Kedar pa taka mati otroka kaznuje, smili se je tolikanj, da ž njim vred joka, in obžaluje, da ga je kaznovala; toliko da otroka ne prosi odpuščanja. Nespametna prijenljivost! Tako pride kazen ob vso veljavo. Ali se bomo potem čudili, da taki stariši plešejo, kakor jim otroci godejo. Veliko je mater, ki zamolče napako otrok očetom, ki se zvečer od opravkov vračajo domov. Dostikrat pa se oče kar nič ne zmeni za odgojo; ako pa kaznuje, potem pa nespametne matere otroke branijo pred očetom, in vpričo otrok imenujejo kazen neopravičeno. Žalostno je, da so taki zakonski, še bolj žalostno pa je, videti, tako slabo izrejene otroke; taki potem po hišah gospodarijo, in stariši so jim v strahu.

Nasprotno pa se pregreše stariši, ki pravijo: Otroku se ne sme nikdar po volji storiti. Otroci se kaznujejo za vsaki še tako majhen pregrešek. Taki ne delajo razločka, ali otrok kaj stori iz nevednosti ali iz nagajivosti, za vsako reč je šiba ali post. Osorni pogled, žuganje in strahovanje pripravi otroke že v prvih letih ob vso veselost, ker se boje palice, s to pa se odgajajo le sužnji. Nekateri stariši se tudi prav radi znebé skerbi za izrejo otrok, in izročajo svoje otroke tujim rokam, ali pa navale vse cerkvi in šoli. — Nespametne matere se ogibajo svojih otrok, da poslušajo drugod prazne čenče; med tem časom so pa otroci sami, ali izročeni tuji dekli. — Zopet drugi so pa tako nespametni, da se, hoté ponašati s svojimi otroci. S podučevanjem poprej začenjajo, preden je otrok zrel za to. — Umetno pospešujejo razvoj dušnih moči pri otrocih, in pred časom se dušne moči uporabijo. To pa škoduje otrokom ne le na pameti, temveč tudi na sercu; otroci od starišev slišijo, da so pametni, da so bogati i. t. d., ošabnost in napuh se zgodaj polasti njihovega serca, to kažejo s tem, da druge zaničujejo; otroke pri 7—8 letih že vičejo, in v 10. ali 11. letu so že gospodje ali gospodičine. Taki otroci se vedó enako merzlo in ošabno do starišev, učencikov in prejšpostavljenih, kakor do svojih součencev, in z djanjem kažejo, da nobenega ne čislajo in zelo visoko sami sebe cenijo. (Dalje.)

Dnevnik učiteljev.

(Dalje.)

Učiteljski dnevnik je sešitek nekoliko pol, v katerem ima vsaki šolski predmet svojo odločeno stran. Tukaj zaznamova učitelj, končavši podučevanje sproti, koliko in kar je obravnaval, ter ob kratkem pristavi,